

Wymagania edukacyjne z fizyki -poziom rozszerzony- kl 2 i 3

1. Ruch ciał

Lp .	Zagadnienia	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
1	Elementy działań na wektorach	<ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady wielkości fizycznych skalarnych i wektorowych, • wymienić cechy wektora, • dodać wektory, • odjąć wektor od wektora, • pomnożyć i podzielić wektor przez liczbę, • rozłożyć wektor na składowe o dowolnych kierunkach, • obliczyć współrzędne wektora w dowolnym układzie współrzędnych, • zapisać równanie wektorowe w postaci równań skalarnych w obranym układzie współrzędnych.	<ul style="list-style-type: none"> • zilustrować przykładem każdą z cech wektora, • mnożyć wektory skalarnie i wektorowo, • odczytać z wykresu cechy wielkości wektorowej.	

2	Podstawowe pojęcia i wielkości opisujące ruch	<ul style="list-style-type: none"> • podzielić ruchy na postępowe i obrotowe i objaśnić różnice między nimi, • posługiwać się pojęciami: szybkość średnia i chwilowa, droga, położenie, przemieszczenie, prędkość średnia i chwilowa, przyspieszenie średnie i chwilowe, • obliczać szybkość średnią, • narysować wektor położenia ciała w układzie współrzędnych, • narysować wektor przemieszczenia ciała w układzie współrzędnych, • odróżnić zmianę położenia od przebytej drogi, • podać warunki, przy których wartość przemieszczenia jest równa przebytej drodze, • narysować prędkość chwilową jako wektor styczny do toru w każdym jego punkcie, • objaśnić, co to znaczy, że ciało porusza się po okręgu ruchem jednostajnym, • zapisać i objaśnić wzór na wartość przyspieszenia dośrodkowego. 	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować: szybkością średnią i chwilową, przemieszczenie, prędkość średnią i chwilową, przyspieszenie średnie i chwilowe, • skonstruować wektor przyspieszenia w ruchu prostoliniowym przyspieszonym, opóźnionym i w ruchu krzywoliniowym. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyprowadzić wzór na wartość przyspieszenia dośrodkowego, • przeprowadzić dyskusję problemu przyspieszenia w ruchach zmiennych krzywoliniowych, • rozróżnić jednostki podstawowe wielkości fizycznych i ich pochodne.
---	---	---	--	--

3	Opis ruchu w jednowymiarowym układzie współrzędnych	<ul style="list-style-type: none"> • obliczać szybkość, drogę i czas w ruchu prostoliniowym jednostajnym, • sporządzać wykresy $s(t)$ i $v(t)$ oraz odczytywać z wykresu wielkości fizyczne, • obliczyć drogę przebytą w czasie t ruchem jednostajnie przyspieszonym i opóźnionym, • obliczać szybkość chwilową w ruchach jednostajnie przyspieszonych i opóźnionych, • porównać zwroty wektorów prędkości i przyspieszenia w ruchu po linii prostej i stwierdzić, że w przypadku ruchu przyspieszonego wektory v i a mają zgodne zwroty, a w przypadku ruchu opóźnionego mają przeciwne zwroty. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyprowadzić i zinterpretować wzory przedstawiające zależności od czasu współrzędnej położenia i prędkości dla ruchów jednostajnych, • sporządzać wykresy tych zależności, • wyjaśnić, co to znaczy, że ciało porusza się ruchem jednostajnie przyspieszonym i jednostajnie opóźnionym (po linii prostej), • wyprowadzić i zinterpretować wzory przedstawiające zależności od czasu: współrzędnych położenia, prędkości i przyspieszenia dla ruchów jednostajnie zmiennych po linii prostej, • sporządzać wykresy tych zależności, • zinterpretować pole powierzchni odpowiedniej figury na wykresie $v_x(t)$ jako drogę w dowolnym ruchu, • zmieniać układ odniesienia i opisywać ruch z punktu widzenia obserwatorów w każdym z tych układów. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać zadania dotyczące ruchów jednostajnych i jednostajnie zmiennych, • rozwiązywać problemy dotyczące składania ruchów.
---	---	--	---	--

4	Opis ruchu w dwuwymiarowym układzie współrzędnych	<ul style="list-style-type: none"> • opisać rzut poziomy, jako ruch złożony ze spadania swobodnego i ruchu jednostajnego w kierunku poziomym, • objaśnić wzory opisujące rzut poziomy, • wyrazić szybkość liniową przez okres ruchu i częstotliwość, • posługiwać się pojęciem szybkości kątowej, • wyrazić szybkość kątową przez okres ruchu i częstotliwość, • stosować miarę łukową kąta, • zapisać związek pomiędzy szybkością liniową i kątową. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać matematycznie rzut poziomy, • obliczyć wartość prędkości chwilowej ciała rzuconego poziomo i ustalić jej kierunek, • wyprowadzić związek między szybkością liniową i kątową, • przekształcać wzór na wartość przyspieszenia dośrodkowego i zapisać różne postacie tego wzoru. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać zadania dotyczące rzutu poziomego, • zaproponować i wykonać doświadczenie pokazujące, że czas spadania ciała rzuconego poziomo z pewnej wysokości jest równy czasowi spadania swobodnego z tej wysokości, • rozwiązywać problemy dotyczące ruchu jednostajnego po okręgu.
---	---	---	---	---

2. Siła jako przyczyna zmian ruchu

Lp .	Zagadnienie	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
1	Zasady dynamiki Newtona	<ul style="list-style-type: none"> wypowiedzieć treść zasad dynamiki, wskazywać źródło siły i przedmiot jej działania, rysować siły wzajemnego oddziaływania ciał. Stosować zasady do opisu prostych zjawisk 	<ul style="list-style-type: none"> stosować poprawnie zasady dynamiki, posługiwać się pojęciem układu inercjalnego. 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązywać problemy, stosując zasady dynamiki.
2	Ogólna postać drugiej zasady dynamiki Newtona	<ul style="list-style-type: none"> posługiwać się pojęciem pędu, zapisać i objaśnić ogólną postać II zasady dynamiki, wypowiedzieć zasadę zachowania pędu. znajdować graficznie pęd układu ciał, obliczać wartość pędu układu 	<ul style="list-style-type: none"> stosować ogólną postać II zasady dynamiki, objaśnić pojęcie środka masy stosować zasadę zachowania pędu do rozwiązywania zadań 	<ul style="list-style-type: none"> znajdować położenie środka masy układu dwóch ciał, stosować zasadę zachowania pędu do rozwiązywania zadań.
3	Tarcie	<ul style="list-style-type: none"> rozdzielić pojęcia siły tarcia statycznego i kinetycznego, rozdzielić współczynniki tarcia statycznego i kinetycznego, zapisać wzory na wartości sił tarcia kinetycznego i statycznego. 	<ul style="list-style-type: none"> zdefiniować współczynniki tarcia statycznego i kinetycznego, sporządzić i objaśnić wykres zależności wartości siły tarcia od wartości siły działającej równoległe do stykających się powierzchni dwóch ciał. 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązywać problemy dynamiczne z uwzględnieniem siły tarcia posuwistego.

4	Siły w ruchu po okręgu	<ul style="list-style-type: none"> • sformułować warunek ruchu jednostajnego po okręgu z punktu widzenia obserwatora w układzie inercyjnym (działanie siły dośrodkowej stanowiącej wypadkową wszystkich sił działających na ciało), • objaśnić wzór na wartość siły dośrodkowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • stosować zasady dynamiki do opisu ruchu po okręgu. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać problemy dynamiczne dotyczące ruchu po okręgu.
5	Opis ruchu w układach inercyjnych i nieinercyjnych	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnić układy inercyjne i nieinercyjne, • posługiwać się pojęciem siły bezwładności. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi opisywać przykłady zagadnień dynamicznych w układach nieinercyjnych (siły bezwładności). 	

3. Praca, moc, energia mechaniczna

Lp .	Zagadnienie	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
1	Iloczyn skalarny dwóch wektorów	<ul style="list-style-type: none"> • obliczyć iloczyn skalarny dwóch wektorów. 	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować iloczyn skalarny dwóch wektorów • podać cechy iloczynu skalarnego. 	
2	Praca i moc	<ul style="list-style-type: none"> • obliczać pracę stałej siły, • obliczać moc urządzeń. 	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować pracę stałej siły jako iloczyn skalarny siły i przemieszczenia, • obliczać chwilową moc urządzeń. 	<ul style="list-style-type: none"> • podać sposób obliczania pracy siły zmiennej.
3	Energia mechaniczna. Rodzaje energii mechanicznej	<ul style="list-style-type: none"> • obliczać energię potencjalną ciała w pobliżu Ziemi, • obliczać energię kinetyczną ciała, • wyprowadzić wzór na energię potencjalną ciała w pobliżu Ziemi, korzystając z definicji pracy, • zapisać i objaśnić wzór na energię kinetyczną ciała. 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnić pojęcia: układ ciał, siły wewnętrzne w układzie ciał, siły zewnętrzne dla układu ciał, • sformułować i objaśnić definicję energii potencjalnej układu ciał, • posługiwać się pojęciem siły zachowawczej. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyprowadzić wzór na energię kinetyczną. • rozwiązywać zadania, korzystając ze związków: $\square E_m = W_z,$ $\square E_p = W_{\text{siły zewn. równoważącej siłę wewn.}}$ $\square E_p = -W_w,$ $\square E_k = W_{\text{Wyp.}}$
4	Zasada zachowania energii mechanicznej	<ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady zjawisk, w których jest spełniona zasada zachowania energii. • zapisać i objaśnić zasadę zachowania energii, 	<ul style="list-style-type: none"> • stosować zasadę zachowania energii i pędu do opisu zderzeń, • stosować zasadę zachowania energii do rozwiązywania zadań. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyprowadzić zasadę zachowania energii dla układu ciał, • rozwiązywać problemy, w których energia mechaniczna ulega zmianie.

4. Hydrostatyka

Lp .	Zagadnienia	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
1	Ciśnienie hydrostatyczne . Prawo Pascala	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować ciśnienie, • objaśnić pojęcie ciśnienia hydrostatycznego, • objaśnić prawo Pascala, • objaśnić prawo naczyń połączonych.	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polega zjawisko paradoksu hydrostatycznego, • objaśnić zasadę działania urządzeń, w których wykorzystano prawo Pascala, • objaśnić sposób wykorzystania prawa naczyń połączonych do wyznaczenia gęstości cieczy.	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać problemy z hydrostatyki.
2	Prawo Archimedesesa	<ul style="list-style-type: none"> • podać i objaśnić prawo Archimedesesa.	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnić warunki pływania ciał. • rozwiązywać zadania, stosując prawo Archimedesesa.	<ul style="list-style-type: none"> • wyprowadzić prawo Archimedesesa.
3	Zastosowanie prawa Archimedesesa do wyznaczenia gęstości	<ul style="list-style-type: none"> • skorzystać z prawa Archimedesesa do wyznaczenia gęstości ciał stałych i cieczy.		

5. Pole grawitacyjne

Lp .	zagadnienia	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
1	Oddziaływania grawitacyjne w Układzie Słonecznym	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że dla wszystkich planet Układu Słonecznego siła grawitacji słonecznej jest siłą dośrodkową. 	<ul style="list-style-type: none"> • obliczać (szacować) wartości sił grawitacji, którymi oddziałują wzajemnie ciała niebieskie, • porównywać okresy obiegu planet, znając ich średnie odległości od Słońca, • porównywać wartości prędkości ruchu obiegowego planet Układu Słonecznego. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jaki sposób badania ruchu ciał niebieskich i odchyłeń tego ruchu od wcześniej przewidywanego, mogą doprowadzić do odkrycia nieznanymi ciał niebieskich.
2	Natężenie pola grawitacyjnego	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić pojęcie pola grawitacyjnego i linii pola, • przedstawić graficznie pole grawitacyjne, • poprawnie wypowiedzieć definicję natężenia pola grawitacyjnego, • odpowiedzieć na pytanie: Od czego zależy wartość natężenia centralnego pola grawitacyjnego w danym punkcie?, • wyjaśnić, dlaczego pole grawitacyjne w pobliżu Ziemi uważamy za jednorodne. 	<ul style="list-style-type: none"> • obliczać wartość natężenia pola grawitacyjnego, • sporządzić wykres zależności $\gamma(r)$ dla $r \geq R$. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyprowadzić wzór na wartość natężenia pola grawitacyjnego wewnątrz jednorodnej kuli o danej gęstości • sporządzić wykres zależności $\gamma(r)$ dla $r < R$, • rozwiązywać problemy, stosując ilościowy opis pola grawitacyjnego, • przygotować wypowiedź na temat „natężenie pola grawitacyjnego a przyspieszenie grawitacyjne”.
3	Praca w polu grawitacyjnym	<ul style="list-style-type: none"> • wykazać, że jednorodne pole grawitacyjne jest polem zachowawczym. 	<ul style="list-style-type: none"> • podać i objaśnić wyrażenie na pracę siły grawitacji w centralnym polu grawitacyjnym • objaśnić wzór na pracę siły pola grawitacyjnego. 	<ul style="list-style-type: none"> • przeprowadzić rozumowanie wykazujące, że dowolne (statyczne) pole grawitacyjne jest polem zachowawczym.

4	Energia potencjalna ciała w polu grawitacyjnym	<ul style="list-style-type: none"> • odpowiedzieć na pytania: Od czego zależy grawitacyjna energia potencjalna ciała w polu centralnym? Jak zmienia się grawitacyjna energia potencjalna ciała podczas zwiększania jego odległości od Ziemi? 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisać wzór na zmianę grawitacyjnej energii potencjalnej ciała przy zmianie jego położenia w centralnym polu grawitacyjnym, • poprawnie wypowiedzieć definicję grawitacyjnej energii potencjalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazać, że zmiana energii potencjalnej grawitacyjnej jest równa pracy wykonanej przez siłę grawitacyjną wziętej ze znakiem „minus”, • poprawnie sporządzić i zinterpretować wykres zależności $E_p(r)$, • wyjaśnić, dlaczego w polach niezachowawczych nie operujemy pojęciem energii potencjalnej.
5	Druga prędkość kosmiczna	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnić wzór na wartość drugiej prędkości kosmicznej, • obliczyć wartość drugiej prędkości kosmicznej dla Ziemi. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyprowadzić wzór na wartość drugiej prędkości kosmicznej, • opisać ruch ciała w polu grawitacyjnym w zależności od wartości nadanej mu prędkości. 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotować prezentację na temat ruchu satelitów w polu grawitacyjnym w zależności od wartości nadanej im prędkości.
6	Stany przeciążenia . Stany nieważkości i niedociążenia	<ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady występowania stanu przeciążenia, niedociążenia i nieważkości. 	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować stan przeciążenia, niedociążenia i nieważkości, • opisać (w układzie inercyjnym i nieinercyjnym) zjawiska występujące w rakiecie startującej z Ziemi i poruszającej się z przyspieszeniem zwróconym pionowo w górę. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego stan nieważkości może występować tylko w układach nieinercyjnych, • wyjaśnić, na czym polega zasada równoważności, • przygotować prezentację na temat wpływu stanów przeciążenia, niedociążenia i nieważkości na organizm człowieka.

6. Ruch postępowy i obrotowy bryły sztywnej

Lp .	Zagadnienia	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
1	Iloczyn wektorowy dwóch wektorów	<ul style="list-style-type: none"> • podać przykład wielkości fizycznej, która jest iloczynem wektorowym dwóch wektorów. • zapisać iloczyn wektorowy dwóch wektorów 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisać iloczyn wektorowy dwóch wektorów, • podać jego cechy (wartość • kierunek, zwrot). 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, co to znaczy, że iloczyn wektorowy jest antyprzemienny.
2	Ruch obrotowy bryły sztywnej	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić wielkości opisujące ruch obrotowy, • posługiwać się pojęciami: szybkość kątowna średnia i chwilowa, prędkość kątowna średnia i chwilowa, przyspieszenie kątowne średnie i chwilowe, opisać matematycznie ruch obrotowy: jednostajny 	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować: szybkość kątowną średnią i chwilową, prędkość kątowną średnią i chwilową, przyspieszenie kątowne średnie i chwilowe, • opisać matematycznie ruch obrotowy: jednostajny, jednostajnie przyspieszony, jednostajnie opóźniony, • zapisać i objaśnić związek między wartościami składowej stycznej przyspieszenia liniowego i przyspieszenia kątownego. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyprowadzić związek między wartościami składowej stycznej przyspieszenia liniowego i przyspieszenia kątownego.
3	Energia kinetyczna bryły sztywnej	<ul style="list-style-type: none"> • zapisać i objaśnić wzór na energię kinetyczną bryły w ruchu obrotowym • posługiwać się pojęciem momentu bezwładności. • podać definicję momentu bezwładności bryły, 	<ul style="list-style-type: none"> • obliczać momenty bezwładności brył względem ich osi symetrii, • obliczać energię kinetyczną bryły obracającej się wokół osi symetrii. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyprowadzić wzór na energię kinetyczną bryły w ruchu obrotowym, • stosować twierdzenie Steinera, • wyjaśnić, dlaczego energie kinetyczne bryły obracającej się z taką samą szybkością kątowną wokół różnych osi obrotu (równoległych do osi symetrii bryły) są różne.

4	Przyczyny zmian ruchu obrotowego. Moment siły	<ul style="list-style-type: none"> • podać warunek zmiany stanu ruchu obrotowego bryły sztywnej, • posługiwać się pojęciem momentu siły, • podać treść zasad dynamiki ruchu obrotowego. 	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować moment siły, • obliczać wartości momentów sił działających na bryłę sztywną, znajdować ich kierunek i zwrot, • znajdować wypadkowy moment sił działających na bryłę. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać zadania, stosując zasady dynamiki ruchu obrotowego.
5	Moment pędu bryły sztywnej	<ul style="list-style-type: none"> • posługiwać się pojęciem momentu pędu, • podać treść zasady zachowania momentu pędu. 	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować moment pędu, • obliczać wartość momentu pędu bryły obracającej się wokół osi symetrii, • zapisać i objaśnić ogólną postać drugiej zasady dynamiki ruchu obrotowego. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać zadania, stosując zasadę zachowania momentu pędu.
6	Analogie występujące w opisie ruchu postępowego obrotowego		<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić analogie występujące w dynamicznym opisie ruchu postępowego i obrotowego. 	
7	Złożenie ruchu postępowego i obrotowego – toczenie	<ul style="list-style-type: none"> • opisać toczenie bez poślizgu, jako złożenie ruchu postępowego bryły i jej ruchu obrotowego wokół środka masy, 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać toczenie jako ruch obrotowy wokół chwilowej osi obrotu, • znajdować prędkość punktów toczącej się bryły jako wypadkową prędkości jej ruchu postępowego i obrotowego wokół środka masy, • obliczać energię kinetyczną toczącej się bryły, • zapisać równania ruchu postępowego i obrotowego toczącej się bryły sztywnej. 	

7. Ruch harmoniczny i fale mechaniczne

Lp .	Zagadnienia	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
1	<p>Model oscylatora harmonicznego i jego zastosowanie w opisie przyrody</p> <p>Matematyczny opis ruchu harmonicznego</p> <p>Wahadło matematyczne</p> <p>Drgania wymuszone i rezonansowe</p> <p>Właściwości sprężystości ciał stałych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić przykłady ruchu drgającego w przyrodzie, • wymienić i zdefiniować pojęcia służące do opisu ruchu drgającego, • zapisać i objaśnić związek siły, pod wpływem której odbywa się ruch harmoniczny, z wychyleniem ciała z położenia równowagi, • podać sens fizyczny współczynnika sprężystości. • wyjaśnić, na czym polega zjawisko rezonansu, • 	<ul style="list-style-type: none"> • obliczyć współrzędne położenia, prędkości, przyspieszenia i siły w ruchu harmonicznym, rozkładając ruch punktu materialnego po okręgu na dwa ruchy składowe, • sporządzić i objaśnić wykresy zależności współrzędnych położenia, prędkości i przyspieszenia od czasu, • obliczać pracę i energię w ruchu harmonicznym, • podać przykłady praktycznego wykorzystania właściwości sprężystych ciał. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyprowadzić wzór na okres drgań w ruchu harmonicznym, • wykazać, że ruch wahadła matematycznego jest ruchem harmonicznym dla małych kątów wychylenia wahadła z położenia równowagi, • rozwiązywać problemy dotyczące ruchu harmonicznego, • podać treść prawa Hooke'a • objaśnić wykres zależności $p(\Delta/l_0)$.
2	<p>Wielkości charakteryzujące fale</p> <p>Interferencja fal</p> <p>Zjawisko dyfrakcji</p> <p>Fale akustyczne</p> <p>Zjawisko Dopplera</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polega rozchodzenie się fali mechanicznej, • wymienić i objaśnić wielkości charakteryzujące fale, • podać przykład fali poprzecznej i podłużnej, • opisać fale akustyczne, • opisać sytuację, w której występuje zjawisko Dopplera. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać fale stojące, • wyjaśnić pojęcie spójności fal, • objaśnić zasadę Huygensa, • wyjaśnić, na czym polega zjawisko Dopplera. • rozwiązywać problemy dotyczące ruchu falowego 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać problemy dotyczące ruchu falowego, • rozwiązywać zadania dotyczące efektu Dopplera w przypadku poruszającego się źródła i nieruchomego obserwatora.

8. Zjawiska termodynamiczne

Lp .	Zagadnienia	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
1	Własności gazów ,cieczy i ciał stałych	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić właściwości gazów, • objaśnić pojęcie gazu doskonałego, • wyjaśnić, na czym polega zjawisko dyfuzji, • wymienić właściwości cieczy, • wymienić właściwości ciała stałych.	<ul style="list-style-type: none"> • opisać skutki działania sił międzycząsteczkowych, • wyjaśnić zjawiska menisku, • wypowiedzieć i objaśnić zerową i pierwszą zasadę termodynamiki.	
2	Pojęcia termodynamiczne	<ul style="list-style-type: none"> • zapisać związek temperatury ciała ze średnią energią kinetyczną jego cząsteczek, • zdefiniować energię wewnętrzną i ciepło, • przeliczać temperaturę w skali Celsjusza na temperaturę w skali Kelvina i odwrotnie.	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiedzieć i objaśnić pierwszą zasadę termodynamiki. • wyjaśniać zjawiska i rozwiązywać zadania, stosując pierwszą zasadę termodynamiki	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić co to znaczy, że energia wewnętrzna jest funkcją stanu,

3	<p>Równanie stanu gazu doskonałego</p> <p>Praca siły zewnętrznej przy zmianie objętości gazu</p> <p>Przemiany gazu doskonałego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opisać założenia teorii kinetycznomolekularnej gazów, • zapisać i objaśnić równanie stanu gazu doskonałego, • wymienić i opisać przemiany gazowe. • skorzystać z równania stanu gazu doskonałego i równania Clapeyrona, opisując przemiany gazu (izotermiczną, izobaryczną, izochoryczną) 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisać i objaśnić wzór na ciśnienie gazu (podstawowy wzór teorii kinetyczno molekularnej), • zapisać i objaśnić równanie Clapeyrona, • skorzystać z równania stanu gazu doskonałego i równania Clapeyrona, opisując przemianę, adiabatyczną • sporządzać i interpretować wykresy, np. $p(V)$, $p(T)$, $V(T)$, dla wszystkich przemian, • posługiwać się pojęciami ciepła właściwego i ciepła molowego, • obliczać pracę objętościową i ciepło w różnych przemianach gazu doskonałego. • zastosować pierwszą zasadę termodynamiki do opisu przemian gazowych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyprowadzić wzór na ciśnienie gazu w zbiorniku zamkniętym, • wyprowadzić związek między C_p i C_v, • rozwiązywać problemy, stosując ilościowy opis przemian gazu doskonałego.
4	<p>Silniki cieplne .</p> <p>Cykl Carnota .</p> <p>Druga zasada termodynamiki</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opisać zasadę działania silnika cieplnego, • wymienić przemiany, z których składa się cykl Carnota. • sformułować drugą zasadę termodynamiki. 	<ul style="list-style-type: none"> • sporządzić wykres $p(V)$ dla cyklu Carnota i opisać go, • zdefiniować sprawność silnika cieplnego. • zapisać wzór na sprawność idealnego silnika Carnota, • obliczać sprawności silników cieplnych 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać problemy dotyczące drugiej zasady termodynamiki, • na podstawie wykresów opisywać cykle przemian zachodzących w silnikach.

5	<p>Zmiany stanu skupienia</p> <p>Rozszerzalność termiczna ciał</p> <p>Transport energii przez przewodzenie i konwekcję</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opisać zjawiska: topnienia, krzepnięcia, parowania, skraplania, sublimacji, resublimacji, wrzenia i skraplania w temperaturze wrzenia, • omówić na przykładach zjawisko rozszerzalności ciał, • podać przykłady ciał, które są dobrymi przewodnikami ciepła i ciał, które źle przewodzą ciepło, • opisać zjawisko konwekcji w cieczach i gazach, • podać przykłady praktycznego wykorzystania zjawiska konwekcji. 	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować wielkości fizyczne opisujące te procesy, • sporządzać i interpretować odpowiednie wykresy, • opisać przemiany energii w tych zjawiskach, • obliczać zmiany objętości ciał spowodowane zmianami temperatury • omówić doświadczenia, pozwalające zbadać zjawisko przewodnictwa cieplnego ciał stałych, cieczy i gazów oraz sformułować wnioski wynikające z tych doświadczeń, • wyjaśnić przyczyny różnic przewodnictwa cieplnego różnych substancji na podstawie teorii kinetycznomolekularnej, • wyjaśnić, na czym polega zjawisko konwekcji. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać problemy dotyczące przejść fazowych, • zdefiniować współczynniki rozszerzalności liniowej i objętościowej, • podać związek między współczynnikami rozszerzalności liniowej i objętościowej ciała stałego, • objaśnić analogie między przewodzeniem ciepła i prądu elektrycznego.
---	--	---	---	---

9. Pole elektryczne

Lp .	Zagadnienie	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
1	Wzajemne oddziaływanie ciał naelektryzowanych. Prawo Coulomba Elektryzowanie ciał . Zasada zachowania ładunku	<ul style="list-style-type: none"> • opisać oddziaływanie ciał naelektryzowanych, • zapisać i objaśnić prawo Coulomba, • wypowiedzieć i objaśnić zasadę zachowania ładunku, • opisać i wyjaśnić sposoby elektryzowania ciał, posługując się zasadą zachowania ładunku.	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnić pojęcie przenikalności elektrycznej ośrodka, • obliczać wartości sił Coulomba. • Rozwiązywać proste zadania, stosując prawo Coulomba	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać zadania, stosując prawo Coulomba.

2	<p>Natężenie pola elektrostatycznego</p> <p>Zasada superpozycji natężeń pól</p> <p>Praca w polu elektrostatycznym</p> <p>Energia potencjalna cząstki naładowanej w polu elektrostatycznym</p> <p>Przewodnik w polu elektrostatycznym</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie wypowiedzieć definicję natężenia pola elektrostatycznego, • przedstawić graficznie pole jednorodne i centralne, • odpowiedzieć na pytanie: od czego zależy wartość natężenia centralnego pola elektrostatycznego w danym punkcie?, • potrafi zapisać i objaśnić wzór na energię potencjalną elektrostatyczną ładunku, • opisać rozkład ładunku wprowadzonego na przewodnik. 	<ul style="list-style-type: none"> • sporządzić wykres $E(r)$, • korzystać z zasady superpozycji pól i opisać jakościowo pole wytworzone przez układ ładunków, • posługiwać się pojęciem dipola elektrycznego, • obliczyć pracę siły pola jednorodnego i centralnego przy przesuwaniu ładunku, • obliczyć energię potencjalną naładowanej cząstki w polu elektrostatycznym, • podać definicję elektronowolta, • sporządzać wykresy zależności $E(r)$ dla układu ładunków punktowych, • zapisać i objaśnić wzór ogólny na pracę wykonaną przy przesuwaniu ładunku przez siłę dowolnego pola elektrostatycznego, • opisać wpływ pola elektrycznego na rozmieszczenie ładunków na przewodniku • wyjaśnić działanie piorunochronu i klatki Faradaya. 	<ul style="list-style-type: none"> • obliczyć wartość natężenia pola elektrycznego w środku dipola, • opisać zachowanie dipola w zewnętrznym, jednorodnym polu elektrostatycznym, • wyprowadzić wzór na energię potencjalną ładunku w polu centralnym, • wyprowadzić wzór ogólny na pracę w polu elektrostatycznym, • rozwiązywać problemy, stosując ilościowy opis pola elektrostatycznego,
---	--	---	--	---

3	Kondensatory Energia naładowanego kondensatora Dielektryk w polu elektrostatycznym	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować pojemność przewodnika i jednostkę pojemności, • odpowiedzieć na pytanie: od czego zależy pojemność przewodnika?, • objaśnić pojęcie kondensatora, • odpowiedzieć na pytanie: od czego i jak zależy pojemność kondensatora płaskiego?	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić wpływ dielektryka na pojemność kondensatora, • objaśnić, od czego i jak zależy energia naładowanego kondensatora. • rozwiązywać zadania dotyczące pojemności i energii kondensatora płaskiego	<ul style="list-style-type: none"> • opisać zjawiska zachodzące w dielektryku umieszczonym w polu elektrostatycznym.
---	--	--	--	---

10. Prąd stały

Lp .	Zagadnienia	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
1	<p>Pierwsze prawo Kirchhoffa Prawo Ohma dla odcinka obwodu</p> <p>Od czego zależy opór przewodnika?</p> <p>Praca i moc prądu elektrycznego</p> <p>Łączenie odbiorników energii elektrycznej</p> <p>Siła elektromotoryczna źródła energii elektrycznej</p> <p>Prawo Ohma dla obwodu</p> <p>Drugie prawo Kirchhoffa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować natężenie prądu i jego jednostkę, • podać treść pierwszego prawa Kirchhoffa i stosować je w zadaniach, • podać treść prawa Ohma i stosować je w zadaniach, • odpowiedzieć na pytanie: od czego zależy opór elektryczny przewodnika?, • opisać wpływ zmian temperatury na opór przewodnika • obliczyć opór przewodnika, znając jego opór właściwy i wymiary geometryczne, • narysować schemat obwodu, w którym odbiorniki są połączone szeregowo lub równolegle, • obliczać opór zastępczy odbiorników połączonych szeregowo i równolegle, • posługiwać się pojęciami napięcia elektrycznego pracy i mocy prądu. • podać związki między napięciami, natężeniami i oporami dla układu 	<ul style="list-style-type: none"> • definiować opór elektryczny odcinka obwodu, • objaśnić mikroskopowy model przepływu prądu w metalach • wyjaśnić pojęcie siły elektromotorycznej źródła energii elektrycznej i jego oporu wewnętrznego, • zapisać i objaśnić prawo Ohma dla całego obwodu, • narysować charakterystykę prądowonapięciową przewodnika podlegającego prawu Ohma, • odpowiedzieć na pytanie: co wskazuje woltomierz dołączony do biegunów źródła siły elektromotorycznej?, • stosować do rozwiązywania zadań drugie prawo Kirchhoffa. • rozwiązywać zadania związane z przepływem prądu stałego w zamkniętych obwodach 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać możliwości wykorzystania właściwości elektrycznych ciał, • objaśnić związki pomiędzy $\mathcal{E}$, I, r dla układu ogniw o jednakowych siłach elektromotorycznych i oporach wewnętrznych połączonych szeregowo równolegle.

11. Pole magnetyczne

Lp .	Zagadnienia	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
1	<p>Wektor indukcji magnetycznej</p> <p>Strumień wektora indukcji magnetycznej</p> <p>Pole magnetyczne prostoliniowego przewodnika z prądem I zwojnicy</p> <p>Przewodnik z prądem w polu Magnetycznym</p> <p>Działanie pola magnetycznego na cząstkę naładowaną</p> <p>Ruch naładowanej cząstki w polu magnetycznym</p> <p>Budowa i zasada działania silnika elektrycznego</p> <p>Właściwości magnetyczne substancji</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić graficznie pole magnetyczne magnesu trwałego, • opisać i przedstawić graficznie pole magnetyczne przewodnika prostoliniowego kołowej pętli i zwojnicy, • podać cechy wektora indukcji magnetycznej B i jej jednostkę, • podać cechy siły elektrodynamicznej, • podać cechy siły Lorentza, • stosować wzór na wartość siły Lorentza dla przypadku $B \perp \vec{v}$, • stosować wzór na wartość siły elektrodynamicznej dla przypadku gdy $B \perp \Delta l$, • opisać ruch naładowanej cząstki w polu magnetycznym dla przypadku $B \perp \vec{v}$, • objaśnić pojęcie strumienia magnetycznego i podać jego jednostkę 	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować indukcję magnetyczną, • zdefiniować jednostkę indukcji magnetycznej, • określić wartość, kierunek i zwrot siły elektrodynamicznej i siły Lorentza w konkretnych przypadkach, • opisać ruch naładowanej cząstki w polu magnetycznym • zapisać i przedyskutować wzór na strumień wektora indukcji magnetycznej, • obliczać strumień magnetyczny • objaśnić zasadę działania silnika elektrycznego, • jakościowo opisać właściwości magnetyczne substancji. • rozwiązywać problemy związane z oddziaływaniem pola magnetycznego na poruszającą się cząstkę naładowaną i przewodnik z prądem. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedyskutować zależność wartości siły Lorentza od kąta między wektorami B i v, • przedyskutować zależność wartości siły elektrodynamicznej od kąta między wektorem B i przewodnikiem, • opisać oddziaływania wzajemne przewodników z prądem i podać definicję ampera, • przedyskutować ruch naładowanej cząstki w polu magnetycznym w zależności od kąta między wektorami B i v, • przedstawić zasadę działania i zastosowanie cyklotronu, • rozwiązywać problemy związane z oddziaływaniem pola magnetycznego na poruszającą się cząstkę naładowaną i przewodnik z prądem.

12. Indukcja elektromagnetyczna

Lp .	Zagadnienia	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
1	<p>Zjawisko indukcji elektromagnetycznej</p> <p>Zjawiskosamoindukcji</p> <p>Właściwości prądu przemiennego</p> <p>Budowa i zasada działania transformatora</p>	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnić, na czym polega zjawisko indukcji elektromagnetycznej i podać warunki jego występowania, • podać przykładowe sposoby wzbudzania prądu indukcyjnego, • stosować regułę Lenza, • odpowiedzieć na pytanie: od czego zależy siła elektromotoryczna indukcji?, • poprawnie interpretować prawo Faraday'a indukcji elektromagnetycznej, • objaśnić, na czym polega zjawisko samoindukcji i podać warunki jego występowania, • odpowiedzieć na pytanie: od czego zależy współczynnik samoindukcji zwojnicy? • podać jednostkę indukcyjności, • wymienić wielkości opisujące prąd przemienny. • posługiwać się wielkościami opisującymi prąd przemienny • podać przykłady zastosowania transformatora. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego między końcami przewodnika poruszającego się w polu magnetycznym prostopadle do linii pola powstaje napięcie, • sporządzać wykresy $\Phi(t)$ i $\varepsilon(t)$, • poprawnie interpretować wyrażenie na siłę elektromotoryczną indukcji i samoindukcji, • objaśnić zasadę działania prądnicy prądu przemiennego, • obliczać pracę i moc prądu przemiennego, • wyjaśnić pojęcie ciepła Joule'a • objaśnić zasadę działania transformatora, • rozwiązywać proste zadania i problemy dotyczące omawianych zagadnień 	<ul style="list-style-type: none"> • wyprowadzić wzór na napięcie powstające między końcami przewodnika poruszającego się w polu magnetycznym prostopadle do linii pola, • wyprowadzić wzór na ε dla prądnicy prądu przemiennego, • wyjaśnić, dlaczego przesyłane energii elektrycznej wiąże się z jej stratami,

13. Optyka

Lp .	Zagadnienia	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi::	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
1	Zjawiska odbicia i załamania światła	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnić, na czym polega zjawisko odbicia światła, • sformułować i stosować prawo odbicia, • wyjaśnić zjawisko rozpraszania, • opisać zjawisko załamania światła, • zapisać i objaśnić prawo załamania światła i zdefiniować bezwzględny współczynnik załamania, • objaśnić na czym polega zjawisko całkowitego wewnętrznego odbicia, • wymienić warunki, w których zachodzi całkowite wewnętrzne odbicie.	<ul style="list-style-type: none"> • zapisać i objaśnić związek względnego współczynnika załamania światła na granicy dwóch ośrodków z bezwzględnymi współczynnikami załamania tych ośrodków, • zdefiniować kąt graniczny, • wymienić przykłady praktycznego wykorzystania zjawiska całkowitego wewnętrznego odbicia. • Rysować bieg promienia świetlnego przez proste element optyczne	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przykłady zastosowania płytki równoległościennej, • podać możliwości praktycznego wykorzystania zjawiska odchylenia światła w wyniku przejścia pryzmat. • Wyjaśnić zjawisko mirażu

2	<p>Zwierciadła płaskie i kuliste Płytką równoległościenną i pryzmat Obrazy otrzymywane w soczewkach</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić cechy obrazu otrzymanego w zwierciadle płaskim, • omówić podział zwierciadeł kulistych na wklęsłe i wypukłe, • objaśnić pojęcia: ognisko, ogniskowa, promień krzywizny, oś optyczna, • opisać rodzaje soczewek, • objaśnić pojęcia: ognisko, ogniskowa, promień krzywizny, oś optyczna, • objaśnić pojęcie zdolności skupiającej soczewki, • obliczać zdolność skupiającą soczewki. • sporządzać konstrukcje obrazów w soczewkach i wymienić cechy obrazu w każdym przypadku, • sporządzać konstrukcje obrazów w soczewkach i wymienić cechy obrazu w każdym przypadku, • wykonać konstrukcje obrazów w zwierciadłach kulistych i wymienić ich cechy 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać przejście światła przez płytkę równoległościenną, korzystając z prawa załamania, • opisać przejście światła przez pryzmat, korzystając z prawa załamania. wykonać konstrukcję obrazu w zwierciadle płaskim, • zapisać równanie zwierciadła i prawidłowo z niego skorzystać, • zapisać i objaśnić wzór na powiększenie obrazu, • wykonać konstrukcje obrazów w zwierciadłach kulistych i wymienić ich cechy. • zapisać wzór informujący od czego zależy ogniskowa soczewki i poprawnie go zinterpretować, • obliczać zdolność skupiającą układów cienkich, stykających się soczewek, • zapisać i zinterpretować równanie soczewki, • objaśnić działanie oka jako przyrządu optycznego. 	<ul style="list-style-type: none"> • narysować wykres funkcji $y(x)$ dla zwierciadła wklęsłego i podać interpretację tego wykresu, • wymienić i omówić praktyczne zastosowania zwierciadeł, • objaśnić zasadę działania lupy, • korzystać z równania soczewki do rozwiązywania problemów, • rozwiązywać problemy jakościowe i ilościowe, związane z praktycznym wykorzystywaniem soczewek, • omówić działanie przyrządów optycznych – mikroskop, lupa, luneta
---	---	--	--	--

14. Korpuskularno-falowa natura promieniowania elektromagnetycznego i materii

Lp .	Zagadnienia	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi::	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
1	<p>Fale elektromagnetyczne</p> <p>Światło jako fala elektromagnetyczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zjawisko rozszczepienia światła - doświadczenie Younga - polaryzacja światła 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić widmo fal elektromagnetycznych, • podać źródła fal z poszczególnych zakresów długości omówić ich zastosowania, • opisać zjawisko rozszczepienia światła, • opisać zjawiska dyfrakcji i interferencji światła, • opisać siatkę dyfrakcyjną i posługiwać się pojęciem stałej siatki • porównać obrazy otrzymane na ekranie po przejściu przez siatkę dyfrakcyjną światła monochromatycznego i białego, • podać przykłady praktycznego wykorzystywania zjawiska polaryzacji. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić zjawisko rozszczepienia światła, • wyjaśnić, na czym polegają zjawiska dyfrakcji i interferencji światła, • posługiwać się pojęciem spójności fal, • zapisać wzór wyrażający zależność położenia prążka $n$tego rzędu od długości fali i odległości między szczelinami i poprawnie go zinterpretować • objaśnić zjawisko polaryzacji światła (jakościowo), • wymienić sposoby polaryzowania światła. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać problemy z zastosowaniem zależności $d \sin \alpha = n \lambda$. • posługiwać się pojęciem kąta Brewstera.

2	Zjawisko fotoelektryczne	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polega zjawisko fotoelektryczne, • posługiwać się pojęciem pracy wyjścia elektronu z metalu, • sformułować warunek zajścia efektu fotoelektrycznego dla metalu o pracy wyjścia W, • podać przykłady zastosowania fotokomórki, • zapisać i zinterpretować wzór na energię kwantu. • napisać i objaśnić wzór na energię kinetyczną fotoelektronów 	<ul style="list-style-type: none"> • odpowiedzieć na pytania: <ul style="list-style-type: none"> – od czego zależy energia kinetyczna fotoelektronów, – od czego zależy liczba fotoelektronów wybitych z metalu w jednostce czasu, • wyjaśnić zjawisko fotoelektryczne na podstawie kwantowego modelu światła, • narysować i objaśnić wykres zależności energii kinetycznej fotoelektronów od częstotliwości (dla kilku metali) 	<ul style="list-style-type: none"> • narysować i omówić charakterystykę prądowo napięciową fotokomórki, • omówić doświadczenia dotyczące badania efektu fotoelektryczny i wynikające z nich wnioski, • rozwiązywać zadania dotyczące zjawiska fotoelektrycznego,
---	--------------------------	---	---	---

3	Promieniowanie ciał . Model Bohra atomu wodoru	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnić widmo ciągłe i widmo liniowe • rozróżnić widmo emisyjne i absorpcyjne • opisać widmo promieniowania ciał stałych i cieczy • opisać widma gazów jednoatomowych i par pierwiastków. • opisać szczegółowo widmo atomu wodoru • objaśnić wzór Balmera • opisać metodę analizy widmowej • podać przykłady zastosowania analizy widmowej • wyjaśnić różnice między widmem emisyjnym i absorpcyjnym • posługiwać się pojęciem atomu w stanie podstawowym i wzbudzonym, • sformułować i zapisać postulaty Bohra • wyjaśnić, jak powstają linie Fraunhofera w widmie słonecznym, • wyjaśnić, co to znaczy że promienie orbit i energia elektronu w atomie wodoru są skwantowane. 	<ul style="list-style-type: none"> • obliczyć całkowitą energię elektronu w atomie wodoru, • wyjaśnić, jak powstają serie widmowe, korzystając z modelu Bohra atomu wodoru, • zamienić energię wyrażoną w dżulach na energię wyrażoną w elektronowoltach, • obliczyć długości i częstotliwości fal odpowiadających liniom widzialnej części widma atomu wodoru, • objaśnić uogólniony wzór Balmera, • opisać różnice między światłem laserowym a światłem wysyłanym przez inne źródła, • wymienić zastosowania lasera. 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazać zgodność wzoru Balmera z modelem Bohra budowy atomu wodoru, • wyjaśnić, dlaczego nie można wytłumaczyć powstawania liniowego widma atomu wodoru na gruncie fizyki klasycznej, • wyjaśnić, dlaczego model Bohra atomu wodoru był modelem „rewolucyjnym”, • wyjaśnić, dlaczego model Bohra jest do dziś wykorzystywany do intuicyjnego wyjaśniania niektórych wyników doświadczalnych, • wyjaśnić, co to znaczy ,że światło ma naturę dualną.
---	---	---	---	---

4	Promieniowanie rentgenowskie	<ul style="list-style-type: none"> • opisać właściwości promieni X, • wymienić przykłady zastosowania promieniowania rentgenowskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać widmo promieniowania rentgenowskiego, • wyjaśnić sposób powstawania promieniowania o widmie ciągłym (promieniowania hamowania), • wyjaśnić sposób powstawania promieniowania o widmie liniowym (promieniowania charakterystycznego). 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak powstaje krótkofalowa granica widma promieniowania hamowania $\lambda_{\min}$, • wyprowadzić wzór na $\lambda_{\min}$, • omówić zjawisko dyfrakcji promieni X na kryształach • wyjaśnić, co to znaczy, że promieniowanie rentgenowskie ma naturę dualną.
5	Fale materii	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnić wzór na długość fali de Broglie'a. • podać treść hipotezy de Broglie'a, 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisać i zinterpretować wzór na długość fali de Broglie'a, • obliczyć długość fali de Broglie'a dla elektronu o podanej energii kinetycznej, • wyjaśnić, dlaczego nie obserwuje się fal materii dla obiektów makroskopowych, • oszacować długość fal materii dla obiektów mikroskopowych i makroskopowych, • wyjaśnić, dlaczego właściwości falowe obiektów mikroskopowych (cząstek) mogą być zaobserwowane w eksperymentach, a nie obserwuje się właściwości falowych obiektów makroskopowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić wyniki doświadczenia Davissona i Germera (rozpraszanie elektronów na kryształach), • przedstawić problem interpretacji fal materii, • omówić zastosowanie falowych właściwości cząstek (badanie kryształów, mikroskop elektronowy), • przygotować prezentację pt. „Dualizm kwantowofalowy w przyrodzie”.

15. Modele przewodnictwa. Przewodniki, półprzewodniki, izolatory i ich zastosowania

Lp .	Zagadnienia	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
1	Przewodniki, półprzewodniki, izolatory i ich zastosowania	<ul style="list-style-type: none"> • podać przykład przewodnika, półprzewodnika i izolatora, • omówić zależność właściwości elektrycznych substancji od obecności elektronów swobodnych, • omówić podział ciał na przewodniki, izolatory i półprzewodniki ze względu na zależność ich oporu właściwego od temperatury, • używać pojęć: pasmo dozwolone, pasmo zabronione, pasmo podstawowe (walencyjne), pasmo przewodnictwa, • rozróżnić przewodnik, półprzewodnik i izolator na podstawie przedstawionego graficznie układu pasm energetycznych, • podać przykład zastosowania półprzewodników. 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić pasmowy model przewodnictwa ciała stałego, • opisać mechanizm przewodnictwa przewodników, półprzewodników i izolatorów, posługując się pasmowym modelem przewodnictwa, • wyjaśnić, dlaczego opór półprzewodników maleje ze wzrostem temperatury, • wyjaśnić, dlaczego domieszkuje się półprzewodniki, • opisać półprzewodniki typu n i p, • omówić zjawiska występujące na złączu np, • omówić działanie diody prostowniczej. 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotować prezentację na temat zastosowań półprzewodników.

Aneks 1 i Aneks 2. Niepewności pomiarowe. Doświadczenia

Lp .	Zagadnienia	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
Aneks 1	<p>Wiadomości wstępne</p> <p>Niepewności pomiarów bezpośrednich (prostych)</p> <p>Niepewności pomiarów pośrednich (złożonych)</p> <p>Graficzne przedstawianie wyników pomiarów wraz z ich niepewnościami</p> <p>Dopasowanie prostej do wyników pomiarów</p>	<ul style="list-style-type: none"> wymienić przykłady pomiarów bezpośrednich (prostych), wymienić przykłady pomiarów pośrednich (złożonych), odróżnić błędy od niepewności odróżnić błędy grube od błędów systematycznych, wymienić sposoby eliminowania błędów pomiaru, wskazać źródła występowania niepewności pomiarowych, odczytywać wskazania przyrządów pomiarowych, ocenić dokładność przyrządu przygotować zestaw doświadczalny wg instrukcji, wykonać samodzielnie kolejne czynności, sporządzić tabelę wyników pomiaru, obliczyć wartości średnie wielkości mierzonych, sporządzić odpowiedni układ współrzędnych (podpisać i wyskalować osie, zaznaczyć jednostki wielkości fizycznych), zaznaczyć w układzie współrzędnych punkty wraz z niepewnościami, zapisać wynik pomiaru w postaci $x \pm \Delta x$. 	<ul style="list-style-type: none"> obliczyć niepewność względną pomiaru, oszacować niepewność pomiaru pośredniego metodą najmniej korzystnego przypadku, przedstawić graficznie wyniki pomiarów wraz z niepewnościami, dopasować graficznie prostą do punktów pomiarowych i ocenić trafność tego postępowania, odczytać z dopasowanego graficznie wykresu współczynnik kierunkowy prostej, podać przyczyny ewentualnych błędów systematycznych, zaproponować sposób postępowania pozwalający uniknąć błędów systematycznych, oszacować wielkość błędów systematycznych, ocenić krytycznie, czy otrzymany wynik doświadczenia jest realny, samodzielnie sformułować wnioski wynikające z doświadczenia. 	<ul style="list-style-type: none"> dopasować prostą do wyników pomiarów, obliczyć współczynnik kierunkowy prostej dopasowanej do punktów pomiarowych, obliczyć odchylenie standardowe podać wynik pomiaru w postaci $x \pm \Delta x$, ocenić, czy niepewność pomiaru jest niepewnością systematyczną, samodzielnie zaproponować metodę wyznaczenia wielkości fizycznej.
Aneks 2	<p>Wyznaczamy wartość przyspieszenia w ruchu jednostajnie przyspieszonym</p> <p>Badamy ruch po okręgu</p> <p>Wyznaczamy współczynnik tarcia kinetycznego za pomocą równi pochyłej</p> <p>Sprawdzamy drugą zasadę dynamiki dla ruchu obrotowego</p> <p>Wyznaczamy wartość przyspieszenia ziemskiego</p>			